

Ярослав Михайлович КОГУТ

к.ю.н., професор, зав. кафедри, Львівський державний університет внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8027-0171>e-mail: ykogut@ukr.net

ПСИХОЛОГІЧНІ ПОТРЕБИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито взаємозв'язок між правовими та соціально-психологічними чинниками у питаннях реалізації права на приватність у демократичному суспільстві та поліцейській діяльності. Стверджено, що відчуття приватності є психологічно «чутливим» та необхідним для усвідомлення власної гідності. У реалізації функцій поліцейської діяльності права та свободи людини повинні визнаватися найвищими соціальними цінностями. Поліція забезпечує та гарантує їх дотримання, а обмеження має бути визначено лише законом, нагальною необхідністю і пропорційністю. З цією метою Україні необхідно імплементувати основні засади, визначені сукупністю правових норм, принципів та політичних цілей, що регулюють діяльність ЄС.

Ключові слова: право на приватність, демократія, поліцейська діяльність, психологія, права людини, громадська безпека

ВСТУП

Характерною особливістю сучасного розвитку суспільства є впровадження інформаційних технологій в усі сфери людської життєдіяльності. Це сприяє, з одного боку, суттєвій інтенсифікації життєдіяльності людини, забезпечує глобальну адаптивність і свободу вибору; з іншого – все більш відчутним стає вплив на розум людини, її індивідуальність, інтелект.

Агресія росії в Україні показала, що демократія – це крихка ідея, яку треба весь час плекати й захищати. Закріплені після закінчення II світової війни ООН принципи демократії в 1948 році у Загальній декларації з прав людини піддаються ревізії окремими країнами. За словами колишнього посла України в США В. Чалого: «Китай підтвердив заявку на свою стратегію двополярного світу. Знову бачимо розподіл на глобальний південь та північ» [1].

У 2014 р. Урядом Китаю прийнято «Програму створення системи соціального кредиту 2014-2020 рр.», відповідно до якої життя кожного громадянина, діяльність кожної компанії в країні підлягає рейтинговому оцінюванню в режимі реального часу [2]. КНР застосовує високі технології для стеження за власними громадянами. Систему національного рейтингу розглядають як важливий складник соціалістичної економіки та системи соціального управління. У перспективі соціальний рейтинг має стати єдиним та обов'язковим у всій країні, а кожен громадянин матиме власний код для визначення його рейтингу в режимі реального часу. Для реалізації цієї стратегії застосовується одна з найбільших у світі систем відеоспостереження з функцією розпізнавання обличчя. Її застосовують для моніторингу громадського порядку, боротьби зі злочинністю та контролю над населенням. Камери з функцією розпізнавання обличчя аналізують зображення та порівнюють їх з базами даних, що дає змогу швидко ідентифікувати людей та знаходити їх у разі потреби. Крім Китаю є й інші приклади, як-от унікальна програма ідентифікації в Індії, відома як «Aadhaar», яка надає кожному жителю 12-значний номер і записує їхні демографічні та біометричні дані, включаючи відбитки

пальців та сканування райдужної оболонки ока [3, с. 21].

Як тут не згадати про роман Д. Орвелла «1984» – антиутопію, опубліковану ще у 1948 р., що розповідає про тоталітарну державу Океанію, де правляча Партія, очолювана «Великим Братом», контролює кожен аспект життя громадян через масове стеження, переписування історії та контроль над думками. Головний герой, В. Сміт, працює в Міністерстві Правди, але в душі повстає проти режиму, намагаючись зберегти свою індивідуальність. Роман слугує попередженням про небезпеку втрати свобод, маніпуляції інформацією та надмірної влади. То як не допустити розвитку людства в такому напрямку?

МЕТА статті – пошук механізмів реалізації права на приватність в умовах демократії, зокрема у поліцейській діяльності, а також у визначенні сутності психологічних потреб людини у забезпеченні цього права.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті застосовано як загальнонаукові методи емпіричного дослідження, як-от спостереження та опис, так і теоретичні, що базуються на синтезі психологічних та правових чинників, що сприятимуть формуванню та розвитку ефективної системи міжнародного та вітчизняного нормативного регулювання у сфері забезпечення прав і свобод людини, зокрема стосовно права на приватність особи у контексті його дотримання у правоохоронній (поліцейській) діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ

Право на приватність в Україні закріплене на рівні Конституції України (КУ) та розвивається в низці законів і підзаконних актів. Ст. 32 КУ гарантує право на невтручання в особисте і сімейне життя, забороняє збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, передбачених законом [4].

Водночас МВС України декларує, що розбудову систем відеомоніторингу спрямовано на підвищення безпеки громадян і публічного порядку як в час дії воєнного стану, так і у післявоєнний період. Відеоканали безпеки у громадських місцях можуть не лише

фіксувати злочини, а й служать стримувальним фактором від їхнього вчинення [5].

В Україні камери китайського виробництва державної системи «Безпечне місто» у Києві на початку повномасштабного вторгнення могли використовуватись росіянами для відстеження наслідків своїх атак та переміщення військової техніки [6]. Китай є одним з провідних виробників такої техніки. Уряд Великої Британії дозволив застосовувати камери виробництва КНР на «чутливих ділянках» державних відомств з листопада 2022 р., але згодом вирішив частково відмовитись від їх застосування [7]. Натомість в Амстердамі, столиці Нідерландів, повідомили про намір поступово відмовитись від застосування камер китайського виробництва через занепокоєння стосовно прав людини та шпигунства [8].

Сучасна резолюція Генеральної асамблеї ООН «Право на недоторканість особистого життя у цифрове століття» (2013 UN 68/167) визначає, що незаконне чи свавільне стеження за повідомленнями та/або їх перехоплення, а також незаконне чи свавільне збирання особистих даних... порушують права на недоторканість особистого життя і свободу виразу думки та можуть йти у розріз з основними принципами демократичного суспільства [9].

Загалом природа психологічних потреб у приватності відображає потребу в автономії, особистісному просторі та самоконтролі, що дає людині змогу формувати власну ідентичність, приймати рішення, виражати себе та почуватись безпечно. Приватність забезпечує відчуття контролю над інформацією про себе та своїми переживаннями, що є ключовим для психічного благополуччя. Потребу у приватності пов'язано з прагненням людини до незалежності та самовизначення. Це дає можливість формувати та зберігати власну унікальну ідентичність без зовнішнього тиску чи втручання. Приватність передбачає можливість мати простір (фізичний та психологічний), де людина може залишатися наодинці зі своїми думками та почуттями, що є важливим для саморефлексії та відпочинку. Взаємодія з іншими людьми може бути як джерелом підтримки, так і джерелом тривоги. Приватність створює межі, які захищають від надмірної уваги, критики чи маніпуляцій, забезпечуючи психологічну безпеку. Можливість усамітнитися та відновити сили допомагає знизити рівень стресу та вигорання. Взаємодія в умовах збереження приватності сприяє формуванню довіри як у стосунках з іншими людьми, так і до себе. Контроль над особистими переживаннями та можливість їх безпечно вираження сприяє емоційній стабільності. Відчуття контролю над власним життям та особистим простором позитивно впливає на самооцінку і на відчуття власної гідності.

Постає слушне запитання: «Що домінує: приватність чи безпека?». Право на приватність є базовим правом людини, закріпленим КУ (ст. 32) і Європейською конвенцією з прав людини (ЕКПЛ) (ст. 8). Публічна безпека – обов'язок держави (КУ, ст.ст. 3, 17), коли держава має гарантувати життя, здоров'я і безпеку своїх громадян. Обидві цінності – не абсолютні. Ні приватність, ні безпека не є домінуючими за замовчуванням, а завжди співвідносяться через принцип пропорційності.

Європейські стандарти застосування принципу пропорційності, практика Європейського суду з прав лю-

дини та Конституційного Суду України виходять з того, що втручання у приватність допускається, якщо: воно передбачене законом, переслідує легітимну мету, є необхідним у демократичному суспільстві. Перевага надається приватності, якщо держава намагається застосувати надмірні або непропорційні заходи (наприклад, тотальний відеонагляд без обмежень). Безпека ж може переважати, якщо є реальна, така, що може бути доведена загроза життю чи правам інших людей (наприклад, тероризм, тяжкі злочини, воєнний стан). В Україні в час воєнного стану обмеження приватності (наприклад, відеонагляд, блокування мобільного зв'язку) виправдані, але вони мають ґрунтуватися на законі і мати часові рамки. Ні приватність, ні публічна безпека не є абсолютною домінуючою. У звичайних умовах пріоритет має приватність, бо вона захищає людину від свавілля держави. У кризових чи воєнних умовах держава може тимчасово обмежувати приватність заради безпеки, але лише за умови законності, необхідності та пропорційності. Отже, домінує баланс, а не перевага однієї цінності.

Право на приватність в Україні регламентується низкою положень законів та підзаконних актів. Зокрема, ст. 301 Цивільного кодексу (ЦК) України «Право на особисте життя та його таємницю» визначає, що фізична особа має право на збереження у таємниці обставин свого особистого життя, які може бути розголошено іншими особами лише за умови, що вони містять ознаки правопорушення, що підтверджено рішенням суду, а також за її згодою [10]. А згідно зі ст. 307 ЦК України: фізична особа може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою; згода особи на знімання ... припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру [10].

Ст. 11 Закону України (ЗУ) «Про інформацію» передбачає, що не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини [11].

У ЗУ «Про захист персональних даних» передбачено, що персональні дані обробляються у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, не довше, ніж це необхідно для законних цілей, в яких вони збиралися або надалі оброблялися; а також, що забороняється оброблення персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних; за винятком вироків суду, виконання завдань оперативно-розшукової чи контррозвідувальної діяльності, боротьби з тероризмом та здійснюється державним органом в межах його повноважень, визначених законом [12].

Відеоспостереження у публічних місцях саме собою не завжди вважається порушенням приватності, оскільки особа, перебуваючи у відкритому просторі, розуміє, що її дії можуть бути видимі для інших. Але право на приватність охоплює не тільки «сімейне життя вдома», а й очікування особистої недоторканності навіть у пуб-

лічному просторі. Це підтверджується практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Так, у рішенні, ухваленому 28 січня 2003 р. у справі «Пек проти Сполученого Королівства», суд постановив, що мало місце порушення ст. 8 ЄКПЛ стосовно права на повагу до приватного життя. Заявник, Д. Пек, увечері 20 серпня 1995 р., перебуваючи у стані глибокої депресії, йшов вулицею з кухонним ножом у руці. Він вчинив спробу самогубства, перетнувши собі зап'ястя. Заявник не знав, що у момент вчинення самогубства він перебував у зоні запису камери близького спостереження (КБС). Увагу оператора, котрий спостерігав за екраном, привернуло те, що невідома особа тримала ніж у руці. Оператор повідомив про побачене у поліцію. Прибувши на місце події, працівники поліції вилучили у заявника ніж, надали необхідну медичну допомогу і доставили його у поліцейський відділок. Згодом міською радою опубліковано статтю, поряд з якою надруковано дві фотографії, отримані з відеозапису. На фотографіях обличчя заявника не було замасковано. У статті вказано, що особа мала вигляд людини, котра перебуває у розпачі, проте неможна сказати, що вона хотіла заподіяти комусь шкоду. 12 жовтня 1995 р. в іншій газеті надруковано одну фотографію вказаного інциденту, за якою подавалася стаття про користь і переваги КБС. Обличчя заявника не було приховано. А 13 жовтня 1995 р. у місцевій газеті вийшла стаття, яка супроводжувалася світлою заявника, отриманою з відеозапису, а у самій статті відзначалося, що завдяки тому, що камера зафіксувала особу з ножом у руці, вдалося уникнути потенційно небезпечної ситуації. Згодом виявилось, що багато людей впізнавали заявника з надрукованих фотографій. 17 жовтня 1995 р. у телевізійному ефірі показано окремі фрагменти відеозапису, проте обличчя заявника вже приховали. Згодом заявнику стало відомо, що його знято КБС і запис публічно показано, оскільки сусід заявника бачив його на телебаченні. Відзнятий матеріал також надано продюсерам на телеканалі. Під час показу анонсу відеоматеріалу постать заявника залишилась незамаскованою. Попри те, що обличчя заявника в ефірі передачі пізніше замаскували, його впізнали друзі та родичі. Заявник звернувся до різних інстанцій зі скаргами. Усі запити з отримання дозволу для звернення до апеляційного суду відхилено. Тому заявник звернувся до ЄСПЛ. Заявник оскаржував факт надання відеоматеріалу із зображенням інциденту в ЗМІ, внаслідок чого фото з його зображення неодноразово публікувалися в пресі, а сам відеоматеріал відкрито показано на телебаченні. Так, факт оприлюднення згаданого відеоматеріалу становить суттєве втручання у право заявника на повагу до його приватного життя. Суд звернув увагу на те, що міська рада не отримала попередньої згоди заявника на показ відеоматеріалу та не дістала гарантій від преси на приховання постаті заявника на відповідних фото. Відтак, Суд дійшов висновку, що факти передання відеоматеріалу не супроводжувалися вжиттям належних заходів із забезпечення інтересів заявника і тому становлять собою непропорційне й несправедливе втручання у право заявника на повагу до його приватного життя, що є порушенням ст. 8 Конвенції [13].

В Україні, хоч і немає єдиного закону про відеоспостереження в громадських місцях, воно регулюється

законодавством про захист персональних даних та правом на приватність. Є плани запровадити в Україні загальну систему відеомоніторингу, що передбачає створення єдиної системи відеоспостереження для підвищення публічної безпеки, але поки що ця система перебуває на стадії законопроектів [14]. Їх спрямовано на забезпечення національної та державної безпеки, підвищення загального рівня публічної безпеки і порядку, забезпечення безпеки місць проживання та перебування громадян шляхом запровадження на базі органів державної влади та органів місцевого самоврядування відповідно до єдиних функціональних і технологічних стандартів єдиної системи відеомоніторингу стану публічної безпеки, що забезпечить моніторинг та сприятиме попередженню і ліквідації можливих загроз, а також контроль за усуненням наслідків надзвичайних ситуацій і правопорушень.

«Вузкими місцями» законопроектів є: визначення максимального строку зберігання та оброблення персональних даних в системах відеомоніторингу стану публічної безпеки; отримання згоди суб'єкта персональних даних на оброблення його даних; питання їх точності, достовірності та оновлення; відповідність, адекватність та ненадмірність стосовно мети їх оброблення; справедливості балансу між публічним та приватним інтересом, зокрема у питаннях надмірного та непропорційного втручання держави у здійснення права власності стосовно власників систем відеомоніторингу серед фізичних осіб; чітке визначення мети зберігання, порядок видалення або знищення персональних даних тощо. У здійсненні кримінальних процесуальних дій необхідно попередити випадки доказування винуватості особи, які ґрунтуватимуться виключно на даних, зібраних системою відеомоніторингу стану публічної безпеки тощо [14].

Запропоновані у законопроекті новели доцільно аналізувати з урахуванням актуальних напрацювань *acquis* ЄС («*acquis communautaire*» – сукупності правових норм, принципів та політичних цілей, що регулюють діяльність ЄС), зокрема стосовно регламенту Європейського Парламенту та Ради з гармонізації правил стосовно штучного інтелекту (ШІ) [15]. У проектах, наприклад, систему відеомоніторингу стану публічної безпеки пропонується наділити функціоналом «подальшої відеоаналітики» з можливістю ідентифікації інформаційних об'єктів – фізичних осіб, транспортних засобів, що дає підстави розглядати її в якості системи віддаленої біометричної ідентифікації з відкладеним обробленням. У п. 54 преамбули Акту про ШІ такі системи визнано «високоризикованими» та зазначено, що такі системи не повинні застосовуватись правоохоронними органами для невибіркового спостереження. А кожен випадок застосування таких систем з метою цілеспрямованого пошуку осіб, підозрюваних або засуджених за вчинення кримінального правопорушення, потребуватиме дозволу судового органу, за винятком випадків, коли такі системи виконуватимуть первинну ідентифікацію потенційного підозрюваного безпосередньо на основі об'єктивних фактів, які можна перевірити [15]. Також варто зазначити, що станом на сьогодні в Україні не імplementовано Загальний регламент захисту персональних даних (GDPR – General Data Protection Regulation) [16].

ВИСНОВКИ

У сучасному світі дуже активно розвивається предиктивна аналітика – процес застосування статистичних методів та алгоритмів для передбачення майбутніх подій на основі наявних даних [17]. Такі інструменти, як соціальні рейтинги, в майбутньому можна застосовувати по-різному: у різних суспільствах та з різними цілями. На нашу думку, системи рейтингу можуть бути повноцінно побудовані й в демократичних країнах з метою покращення взаємодії громадян. Соціальний рейтинг не просто фіксує минуле, але дає змогу прораховувати майбутню поведінку людей. Наприклад, в діяльності поліцейських, щоб запобігти злочинам. Проте механізми реалізації такого завдання створюють реальні загрози для дотримання прав людини, зокрема права на приватність.

Потреба в приватності дає змогу безпечно виражати свої емоції та почуття, не боячись осуду чи несприятливості, що сприяє емоційній регуляції та психологічному здоров'ю, а також відчуттю власної гідності. Гідність людини, що є моральною категорією, водночас є явищем правового характеру. Через приватність людина може контролювати доступ до своєї особистої інформації, що формує відчуття безпеки та довіри, а також дає змогу керувати власним життям. Тому спостереження за приватним життям людини в окремих ситуаціях є неприпустимим, а у встановлених законом випадках, психологічно «чутливим» явищем.

Відеоспостереження у публічних місцях може не вважатися порушенням приватності, якщо воно: ве-

деться відкрито (з попередженням), має чітку та законну мету (безпека, правопорядок), обмежене за часом і місцем, не дозволяє довільне поширення чи зловживання зібраними даними. Але за прихованого, надмірного чи неконтрольованого застосування воно вже є втручанням у право на приватність.

Важливим у цій сфері є чітке дотримання принципів діяльності поліції, зокрема: верховенства права (права та свободи людини визнаються найвищими цінностями); дотримання прав і свобод людини (поліція забезпечує та гарантує дотримання прав і свобод людини, а їх обмеження має бути визначено лише законом, агальною необхідністю і пропорційністю); законність (поліція діє суворо на підставі, в межах повноважень та у способи, визначені Конституцією та законами України); відкритість та прозорість (громадяни мають право на повну, об'єктивну та достовірну інформацію про діяльність поліції) [18].

Законними підставами застосування систем розпізнавання облич, транспортних засобів, застосування ІІІ у громадських місцях в поліцейській діяльності є: пряме передбачення законом, наявність чітко визначеної мети (захист громадської безпеки, розкриття злочинів), дотримання принципів необхідності, пропорційності та мінімізації даних, наявність судового контролю або іншого ефективного механізму захисту від зловживань. Тобто поліція може застосовувати відповідні системи для пошуку підозрюваного у злочині, але не може встановлювати масове тотальне стеження без законної підстави.

Список використаних джерел

1. Рябоконт А. Це початок нової холодної війни: дипломат оцінив військовий парад Сі. URL: <https://www.unian.ua/world/kitay-parad-diplomat-kazhe-shcho-pekino-zrobiv-pershu-zayavku-na-stvorennia-dvopolyarnogo-svitu-13120440.html>
2. Тітова О.С., Веремієнко Т.С. Особливості впровадження системи соціального рейтингу в Китаї. URL: <https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/Titova.pdf>
3. Запара С.І. Актуальні питання реалізації соціального кредитного рейтингу в Китайській Народній Республіці та інших країнах світу. Приватне та публічне право. 2021. №2. С. 19-24. URL: http://pp-law.in.ua/archive/2_2021/6.pdf
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254/96-ВР. URL: www.cvk.gov.ua
5. Розбудова систем відеомоніторингу, як запорука безпеки громадян. URL: <https://mvs.gov.ua/news/rozbudova-sistem-videomonitoringu-iak-zaporuka-bezpeki-gromadian>
6. Матяш Т. У КМДА запевнили, що китайська система відеоспостереження Києва захищена і не передає інформацію стороннім особам: LB.UA. URL: https://lb.ua/society/2024/01/26/595567_u_kmda_zapevnili_shcho_kitayska.html
7. У Британії заблокують китайські камери на урядових будівлях: Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3761016-u-britanii-zablokuut-kitajski-kameri-na-uradovih-budivlah.html>
8. Шевченко Л. Тотальний відеонагляд МВС: як це працює в Китаї, Росії та які камери вже встановили в Києві: 24 канал. URL: https://24tv.ua/stezhennya-videonaglyad-ukrayini-yak-stezhat-za-lyudmi-rosiyi_n2642232 https://24tv.ua/stezhennya-videonaglyad-ukrayini-yak-stezhat-za-lyudmi-rosiyi_n2642232
9. The right to privacy in the digital age: Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2013. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/68/167>
10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
12. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
13. Рішення по справі ЄСПЛ «Пек проти Сполученого Королівства». URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%222001-125336%22%7D>
14. Про єдину систему відеомоніторингу стану публічної безпеки: проєкт Закону України (реєстр. № 11031 від 20.02.2024). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43733>
15. Artificial Intelligence Act. URL: <https://artificialintelligenceact.eu/the-act/>
16. General Data Protection Regulation: Regulation (eu) 2016/679 of the European Parliament and of the Council. URL: <https://gdpr-info.eu/>
17. Бонк М. Предиктивна аналітика для розширення функціональності додатків – основні принципи та переваги. URL: <https://mediacom.com.ua/prediktivna-analitika-dlya-rozshirennya-funktsionalnosti-dodatkov-osnovni-printsipi-ta-perevagi>
18. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

References

1. Riabokon A. This is the beginning of a new Cold War: the diplomat assessed Xi's military parade. URL: <https://www.unian.ua/world/kitay-parad-diplomat-kazhe-shcho-pekyn-zrobiv-pershu-zayavku-na-stvorennya-dvopolyarnogo-svitu-13120440.html> (in Ukrainian).
2. Titova O.S., Veremienko T.S. Features of the implementation of the social rating system in China. URL: <https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/Titova.pdf> (in Ukrainian).
3. Zapara S.I. Topical issues of the implementation of the social credit rating in the People's Republic of China and other countries of the world. Private and Public Law. 2021. No. 2. pp. 19–24. URL: http://pp-law.in.ua/archive/2_2021/6.pdf (in Ukrainian).
4. Constitution of Ukraine dated June 28, 1996 No. 254/96-VR. URL: www.cvk.gov.ua (in Ukrainian).
5. Development of video surveillance systems as a guarantee of citizens' safety. URL: <https://mvs.gov.ua/news/rozbudova-sistem-videomonitoringu-iak-zaporuka-bezpeki-gromadian> (in Ukrainian).
6. Matiash T. The Kyiv City State Administration assured that the Chinese video surveillance system in Kyiv is protected and does not transmit information to third parties. LB.UA. URL: https://lb.ua/society/2024/01/26/595567_u_kmda_zapevnili_shcho_kitayska.html (in Ukrainian).
7. The UK will block Chinese cameras on government buildings. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3761016-u-britanii-zablokuut-kitajski-kameri-na-uradovih-budivlah.html> (in Ukrainian).
8. Shevchenko L. Total video surveillance by the Ministry of Internal Affairs: how it works in China and Russia and what cameras have already been installed in Kyiv. 24 Channel. URL: https://24tv.ua/stezhennya-videonaglyad-ukrayini-yak-stezhat-za-lyudmi-rosiyi_n2642232 (in Ukrainian).
9. The right to privacy in the digital age. Resolution adopted by the UN General Assembly on 18 December 2013. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/68/167> (in English).
10. Civil Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 16.01.2003 No. 435-IV. Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2003. No. 40–44. Art. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukrainian).
11. On Information: Law of Ukraine dated 02.10.1992 No. 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (in Ukrainian).
12. On Personal Data Protection: Law of Ukraine dated 01.06.2010 No. 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (in Ukrainian).
13. Case of Peck v. the United Kingdom. Judgment of the European Court of Human Rights. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-125336%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-125336%22]}) (in Ukrainian).
14. On the Unified System of Video Monitoring of Public Safety: Draft Law of Ukraine (Reg. No. 11031 of 20.02.2024). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43733> (in Ukrainian).
15. Artificial Intelligence Act. URL: <https://artificialintelligenceact.eu/the-act/> (in English).
16. General Data Protection Regulation (GDPR): Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council. URL: <https://gdpr-info.eu/> (in English).
17. Bonk M. Predictive analytics for expanding the functionality of applications: basic principles and advantages. URL: <https://mediacom.com.ua/prediktivna-analitika-dlya-rozshirenniya-funktsionalnosti-dodatkov-osnovni-printsipi-ta-perevagi> (in Ukrainian).
18. On the National Police: Law of Ukraine dated 02.07.2015 No. 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (in Ukrainian).

Yaroslav KOHUT

PhD in Legal Sciences, Professor, Head of department, Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8027-0171>

e-mail: ykogut@ukr.net

PSYCHOLOGICAL NEEDS AND MECHANISMS FOR EXERCISING THE RIGHT TO PRIVACY IN A DEMOCRATIC SOCIETY AND POLICE ACTIVITY

The interrelationship between legal and socio psychological factors in the realization of the right to privacy in a democratic society and in police activity is examined in the paper. It is stated that the sense of privacy is psychologically 'sensitive' and necessary for the awareness of one's own dignity. In the process of performing police functions, human rights and freedoms must be recognised as the highest social values. The police ensure and guarantee their observance, and restrictions must be determined only by law, urgent necessity and proportionality. To this end, Ukraine needs to implement the basic principles defined by the set of legal norms, principles and political goals that regulate the activities of the European Union. Video surveillance in public places may not be considered a violation of privacy if it is conducted openly (with prior warning), has a clear and legitimate purpose (security, law enforcement), is limited in time and place, and does not allow for the arbitrary dissemination or misuse of the data collected. However, when used covertly, excessively or uncontrollably, it constitutes an interference with the right to privacy. European standards for applying the principle of proportionality, the practice of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court of Ukraine are based on the assumption that interference with privacy is permissible if: it is provided for by law, pursues a legitimate aim, and is necessary in a democratic society. Privacy is given priority if the state attempts to apply excessive or disproportionate measures (e.g. total video surveillance without restrictions). Security may prevail if there is a real, provable threat to the life or rights of other people (e.g. terrorism, serious crimes, martial law).

Keywords: right to privacy, democracy, policing, psychology, human rights, public safety